

Het onderzoek God in Nederland uit 2006 geeft enig zicht op religiositeit op agelovige basis. We mogen aannemen dat onder de ‘ongelovig buitenkerkelijken’ (een derde van de Nederlanders) veel agelovigen zitten en dat juist zij affiniteit met religie kunnen hebben. Vier procent van de ongelovig buitenkerkelijken onderschrijft de stelling: mijn leven wordt geleid door een geestelijke kracht, sterker dan elk menselijk wezen, vijf procent stemt in met ‘religieuze wonderen bestaan’. Steeds is onhelder hoe men de status van de beelden van transcendentie precies evalueert: als gelovig voor waar aannemen of als smaakkwestie omdat het zonder zo’n beeld in ere te houden kaler is dan met.

Waar naar ervaring gevraagd werd, geeft God in Nederland een ondubbelzinniger beeld. Twintig procent van de ongelovig buitenkerkelijken zegt ‘ooit (misschien) wel de aanwezigheid van een God of hogere macht te hebben ervaren.ⁱ Acht procent ervoer ‘ooit contact met iets heiligs’, bij drie procent had dit blijvende invloed.ⁱⁱ Een derde heeft ooit ervaren dat ‘alles volmaakt’ is, bij tien procent had dit blijvende invloed.ⁱⁱⁱ We zien ook hoge percentages bij stellingen over ‘gevoel van één zijn’, beleefd door 23 procent van de ongelovig buitenkerkelijken.^{iv} Zes procent geeft aan dat dit gevoel van blijvend belang is. Bij zo’n beleving van eenheid die van blijvend belang is, spelen vrijwel zeker beelden van transcendentie mee waardoor men zich op meer dan metaforische manier aangesproken voelt. Vanzelfsprekend is bij agelovigen het transcendentiebesef ook groot. Dus zouden we hier van religieuze belevingen kunnen spreken. Voor belevingen van ‘volmaaktheid’, en van ‘geraakt worden door de schoonheid van de natuur’ geldt hetzelfde. Maar liefst 77 % van de ongelovig buitenkerkelijken zegt ooit diep geraakt te zijn door de natuur, 27 % zegt daar blijvend door te zijn beïnvloed.^v Nu zijn deze getuigenissen erg multi-interpretabel, al moeten ze als ze van blijvende invloed waren toch zeker levensbeschouwelijk worden genoemd, en mogelijk ook religieus.

Ook op agelovige basis uitgevoerde traditioneel religieuze handelingen geven een indicatie voor religiositeit. Neem de resultaten bij de vragen over bidden. Een derde van degenen die zich ongelovig noemen zegt wel eens te bidden.^{vi} En een kwart (26 %) van de ongelovig buitenkerkelijken bidt wel eens.^{vii} Deze bidders konden kiezen wat zij zoal onder bidden verstaan: bidden als praten met jezelf scoorde 24 procent, bidden om je bewust te worden van jezelf 26 procent, bidden als een vorm van mediteren 22 procent, en bidden als een soort van overdenken van mijn leven 25 procent. Of hier religiositeit in de besproken zin in het geding is, is niet met zekerheid uit te maken, maar het is zeker ook niet uit te sluiten. Duidelijk religieus zijn wel de antwoorden ‘bidden als manier om contact te hebben met God’ – 9 procent, en ‘vragen aan God of een hogere macht om een oplossing voor problemen’ – 17 procent van de ‘ongelovige bidders’.^{viii}

Uit de enquête blijkt dat er bij veel ongelovig buitenkerkelijken belangstelling bestaat voor het doen van religieuze praktijken. Maar liefst 42 procent van hen zegt wel eens een kaarsje te branden, en 15 procent heeft een spirituele cursus gevolgd. Uit deze enquête mogen we met alle mitsen en maren naar mijn mening wel concluderen dat het om aanzienlijke aantallen agelovigen gaat die ‘iets’ aan religiositeit doen en daar ‘iets’ aan beleven.

Naast ‘ongelovig buitenkerkelijken’ hanteert God in Nederland ook andere onderverdelingen. Het rapport spreekt van ietsisten (36 %) en agnosten (26 %). Bij elkaar is dat dus bijna tweederde van de Nederlanders!^{ix} Meer dan de helft en meer dan een derde van respectievelijk de katholieken en protestanten (PKN) zou ‘ietsist’ genoemd kunnen worden.^x Maar liefst zeventien procent van de rooms katholieken zou agnost zijn. Twaalf procent van alle kerkleden ‘weet niet of er een God is’, en is dus agnost.^{xi} God in Nederland meet zelfs atheïsten in de kerk.^{xii} Al is niet uit te sluiten dat een deel van deze groepen weliswaar zegt niets te geloven maar er mogelijk wel impliciet geloofsvoorstellingen erop na houdt.

Zie ook: Koert van der Velde, Flirten met God. Religiositeit zonder geloof. Ten Have
2011, 360- 361
<https://research.vu.nl/ws/portalfiles/portal/42206638/complete%20dissertation.pdf>

- i De Hart, God in Nederland, SCP 2007, 135.
- ii De Hart 2007, 139.
- iii De Hart 2007, 140.
- iv Idem.
- v De Hart 2007, 139.
- vi De Hart 2007, 141
- vii Idem.
- viii Zie ook Janssen e.a. 1998, 67 - 96. Zij onderscheiden verschillende vormen van gebed. De meeste gebeden zouden gericht worden tot God, terwijl relatief weinig jongeren dat met geloof zouden doen. Zie speciaal de tabellen op p. 73 en 80.
- ix Dekker 2007, 40.
- x Dekker 2007, 42.
- xi Idem.
- xii Dekker 2007, 42.